

แนวทางการพัฒนาชุมชนวัดโคกท่าเจริญและสมาคมสว่างอุทยานธรรมสถาน (เขียนชื่อ)
ตำบลพานทอง อำเภopanทอง จังหวัดชลบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

Development Direction of the Khok-Tha-Charoen Temple and
Sawang-Utayarn Association (Seanseur), Panthong District, Chonburi
Province, to be a Cultural Tourism Destination by Community Participation

อัญชญา เอี่ยมวสันต์¹ และ กฤษ จรินทร์²

¹ นักศึกษา ปริญญาโท มหาวิทยาลัยบูรพา

² วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนา และศักยภาพของชุมชนวัดโคกท่าเจริญ และสมาคมสว่างอุทยานธรรมสถาน ตำบลพานทอง อำเภopanทอง จังหวัดชลบุรี ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย การสัมภาษณ์กับเจ้าอาวาส นายกสมาคม และกรรมการ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการร้านค้า ประชาชนพื้นที่ และนักท่องเที่ยว โดยทำการวิจัยเชิงคุณภาพ ร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งอาศัยการการสัมภาษณ์เชิงลึก การแจกแบบสอบถาม และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงคุณภาพและโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้สถิติ Conjoint Analysis และ Multidimensional Scaling

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนวัดโคกท่าเจริญ และสมาคมสว่างอุทยานธรรมสถานมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เนื่องจากมีความพร้อมในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ความสามารถในการเข้าถึง และพื้นที่ในการรองรับ แต่มีข้อจำกัดในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกบางอย่าง ได้แก่ ป้ายเตือนข้อควรระวังแก่นักท่องเที่ยว การบริการข้อมูลทางการท่องเที่ยว โก๊ตแนะนำสถานที่ การบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น พบว่า คณะกรรมการบริหารเป็นคนท้องถิ่น ประกอบด้วยผู้นำชุมชนและผู้ประกอบการร้านค้า ซึ่งลักษณะการบริหารงานไม่มีการกำหนดโครงสร้าง ไม่มีการกำหนดหน้าที่อย่างชัดเจน ส่วนประชาชนในท้องถิ่นสามารถเสนอความคิดเห็นด้านต่าง ๆ ต่อกรรมการได้

สำหรับแนวทางในการพัฒนาชุมชน พบว่า ควรพัฒนาด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านบุคลากร ด้านความพร้อมของชุมชน พร้อมทั้งมีการดำเนินการทางด้านการตลาด และการประชาสัมพันธ์โดยผ่านสื่อมวลชน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาให้ชุมชนได้รับการพัฒนาให้แหล่งท่องเที่ยวต่อไป

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม, การมีส่วนร่วม

Abstract

The purpose of this research is to study the development direction and potential of the Khok-Tha-Charoen temple and Sawang-Utayarn association (seanseur), Panthong district, Chonburi province to be a cultural tourism destination by community participation. The population in this study includes the abbot, the committee, community leaders, entrepreneurs, local people and tourists and uses qualitative and quantitative research by in-depth interviews, questionnaires and observation to collect the data. The data was collected and analyzed by using Atlas ti 5.0 and SPSS programs. The quantitative research used Conjoint analysis and Multidimensional scaling statistics.

The results of this study found that Khok-Tha-Charoen temple and Sawang-Utayarn association have the potential to be a cultural tourism destination because they have readiness basic facilities, accessibility and capacity area. However, they lack some facilities such as advisory signs, tourist information and guide. Tourism management by community participation found that the committee are local people consisting of local leaders and entrepreneurs. Their management, positions have no structure and local people are able to share their opinions to the committee.

The development direction should improve the facilities, accessibility, attractiveness, human resources, community readiness as well as conducting marketing and public relations activities through mass media. So this study will be the direction for Khok-Tha-Charoen temple and Sawang-Utayarn association to continually improve.

Keywords: Direction for Development, Cultural Tourism Destination, Participation

1. บทนำ

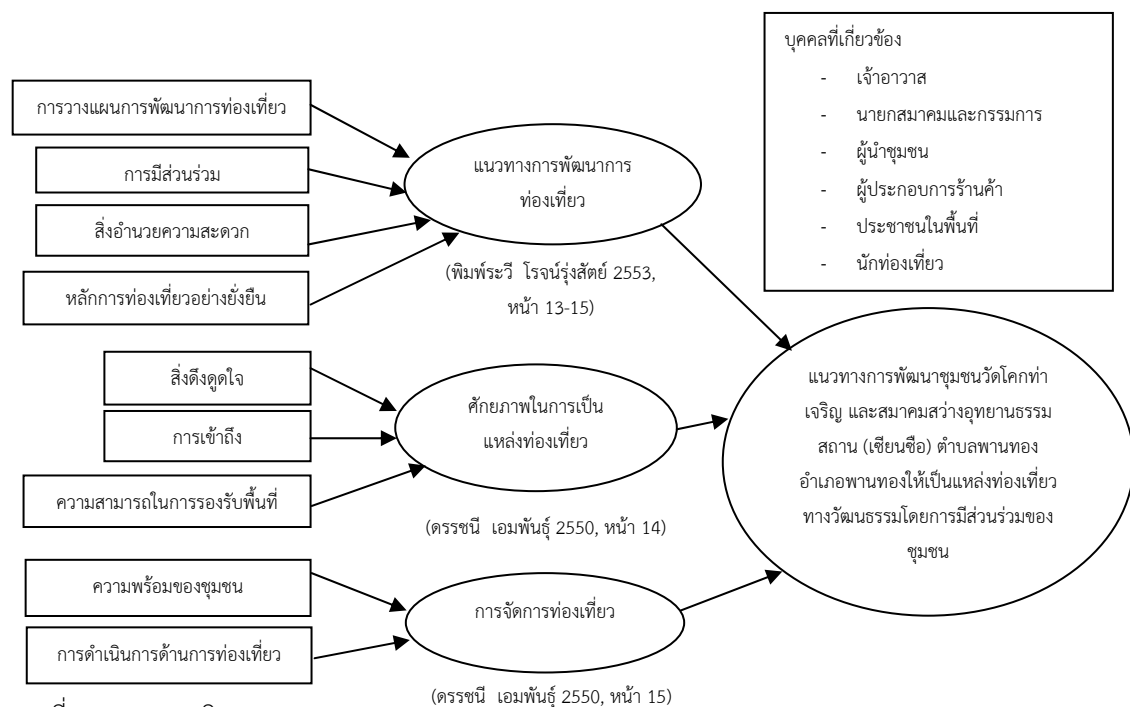
ในการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือว่ามีความสำคัญอย่างมาก เพราะสามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนมาก เนื่องด้วยประเทศไทยขึ้นชื่อในเรื่องการบริการที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทยแฝงอยู่ และมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพอีกหลายแห่งที่เป็นที่ยอมรับไปทั่วโลก อีกทั้งการท่องเที่ยวยังช่วยพัฒนาในเรื่องการค้า และการลงทุนให้กับประเทศ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้เกิดการวิจัยและพัฒนากระบวนการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่มีความแตกต่างจากเดิม ในรูปแบบของ “การท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มุ่งพัฒนาคนในชุมชนเป็นหลัก” เพื่อให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ดูแลรักษาวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวของประเทศได้อย่างดี (สินธุ์ สโรบล, 2551, หน้า 15-21) จังหวัดชลบุรีอยู่ในภาคตะวันออกและเป็นจังหวัดที่อยู่ติดกับอ่าวไทย มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงหลายแห่งมากมาย นอกจากด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแล้ว ยังถือว่าเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก มีอาณาเขตติดกับจังหวัดฉะเชิงเทรา ระยอง และจันทบุรี จังหวัดชลบุรีประกอบด้วย 9 อำเภอ กับ 1 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอพานทอง อำเภอพนสนธิคม อำเภอหนองใหญ่ อำเภอบ้านบึง อำเภอสรีราชา อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ อำเภอบ่อทอง และกิ่งอำเภอเกาะสีชัง อำเภอพานทอง มีแหล่งท่องเที่ยวและน่าสนใจไม่ว่าจะเป็น

แหล่งโบราณคดีที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีอายุ 1,000-2,000 ปี เมื่อปี พ.ศ. 2527 กรมศิลปากรได้ประกาศไว้ และวัดใหม่ยุคทวารวดีสามัคคี ที่ในอดีตมีชื่อเสียงอย่างมากในเรื่องการรักษาเกี่ยวกับกระดูกหักตามแผนโบราณ รักษาโดยพระสงฆ์ ที่เรียกทั่วไปว่า “หมอพระ” (ตั้งคำขวัญของอำเภอพานทองที่ว่า “เมืองอิฐแกร่ง แหล่งเกษตร เขตอุตสาหกรรม คุณธรรมหมอพระ ศิลปะช่างทอง”) และปัจจุบันมีการพัฒนามีสระน้ำพระยานาคขนาดใหญ่ที่มีการล่องแพเพื่อไปกราบไหว้ อีกทั้งยังมีการทำทอโบราณที่มีลวดลายงดงามและมีฝีมือที่เป็นที่ยอมรับและมีชื่อเสียงมาก สำหรับอิฐแกร่งพานทอง ที่เรียกกันว่า อิฐมอญ มีความแข็งแกร่งทนทานไม่เหมือนที่อื่น (ตระกูล วิจิตร 13 มีนาคม 2009) การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกที่จะศึกษาพื้นที่ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ขาดการสนับสนุนจากทางภาครัฐ และเอกชน และขาดศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ทำการวิจัยยังต้องการศึกษาปัจจัยด้านอื่น ที่มีส่วนช่วยส่งเสริมให้การจัดการพัฒนาศักยภาพวัดเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในพื้นที่ที่กรณีศึกษาเกิดความสำเร็จและส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าว ทุกฝ่ายได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการท่องเที่ยวในชุมชนของตน และนำความรู้ที่ได้รับมาปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อให้ทุกฝ่ายในชุมชนได้มีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์โดยทั่วถึง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาศักยภาพของชุมชนวัดโคกท่าเจริญ และสมาคมสว่างอุทยานธรรมสถาน (เขียนชื่อ) ตำบลพานทอง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
2. ศึกษาแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนวัดโคกท่าเจริญ และสมาคมสว่างอุทยานธรรมสถาน (เขียนชื่อ) ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

3. กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิด

4. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่อง “แนวทางการพัฒนาวัดโคกท่าเจริญ และสมาคมสว่างอุทยานธรรมสถาน ตำบลพานทอง อำเภopanทอง จังหวัดชลบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน” ในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนพานทองในการบริหารจัดการ และพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน การนำทรัพยากรมาใช้ที่เหมาะสมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งมีการกำหนดประเด็นในการนำเสนอ ดังนี้

4.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

Mill (1990, p. 19) (อ้างถึงใน ศรีนยา วรากุลวิทย์, 2551, หน้า 17-21) ในการประชุมขององค์การสหประชาชาติ ที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี ได้สรุปไว้ว่า การเดินทางท่องเที่ยวสามารถเกิดได้จากหลายสาเหตุ คือ เมื่อมีเวลาว่างเพื่อพักผ่อน ท่องเที่ยวในวันหยุด เพื่อการศึกษา เพื่อสุขภาพ เพื่อการศึกษา ท่องเที่ยวทางศาสนา เพื่อธุรกิจ เพื่อเยี่ยมญาติมิตร และเพื่อวัตถุประสงค์ขององค์กร

ฐิรชญา มณีเนตร (2553, หน้า 5) บอกถึงวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. เพื่อการพักผ่อน ซึ่งการพักผ่อนมีหลายประเภทตามแนวคิด แรงจูงใจ เวลาว่าง ความต้องการส่วนตัว รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกที่คาดว่าจะได้รับจากการท่องเที่ยว
2. เพื่อติดต่อธุรกิจ ซึ่งเป็นลักษณะกึ่งเกี่ยวกับทำงาน แต่มีกิจกรรมทางด้านธุรกิจเป็นหลัก เช่น การประชุมสัมมนา หรือเจรจาทางธุรกิจ ซึ่งก็จะทำให้มีโอกาสท่องเที่ยวไปในตัวด้วย

สรุปแนวคิดการท่องเที่ยว คือ การเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อการพักผ่อนหรือหาความสุขให้กับชีวิต หรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ และได้รับประสบการณ์ ความรู้ และสิ่งแปลกใหม่ที่ไม่เคยเห็นมาก่อน และที่สำคัญต้องไม่ใช่การเดินทางเพื่อแสวงหารายได้

1.2 ความหมายและความสำคัญของแรงจูงใจ

ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์ (2551, หน้า 36-39) แรงจูงใจเป็นสิ่งหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเดินทางท่องเที่ยว ทั้งในด้านการบริโภคสินค้าและบริการการท่องเที่ยว และพฤติกรรมทางสังคมที่ผู้บริโภคมุ่งหวังที่จะตอบสนองความต้องการ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวได้สูงสุด

แรงจูงใจ (Motives) หมายถึง แรงผลักดันที่เกิดจากความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจของแต่ละบุคคลจนสามารถกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมการบริโภค ส่วนแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว จะแสดงให้เห็นถึงค่านิยมของพฤติกรรมการบริโภคสินค้าและบริการ

4.2 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

วัฒนธรรม

เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมผู้บริโภค (2552, หน้า 194-195) กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของวัฒนธรรมว่า เป็นการค้นพบสิ่งใหม่ที่มนุษย์สร้างขึ้นมา มีการเรียนรู้จากรุ่นสู่รุ่น เป็นกิจกรรมทางสังคมที่มนุษย์มีส่วนร่วมในการ

กำหนดรูปแบบ มีลักษณะที่เฉพาะแตกต่างกันของแต่ละสังคม มีการปรับตัวเนื่องจากสังคมเปลี่ยนไป อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่ถูกวางเงื่อนไขให้ปฏิบัติในสังคม ทำให้เข้าใจถึงความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า วัฒนธรรม คือ การเรียนรู้และการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ทำให้เกิดการปฏิบัติต่อ ๆ กันมา สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม และยังสามารถนำมาจัดกิจกรรมให้เป็นที่น่าสนใจแก่นักท่องเที่ยวได้อีกด้วย

Charles R. Goeldner and J.R. Brent Ritchie (2009, p. 277) กล่าวว่า การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นการนำประชาชนจากดินแดนต่าง ๆ มาพบปะและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน

บุญเดิม พันรอบ (2548, หน้า 16) กล่าวถึงการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมว่า เป็นการเดินทางเพื่อเรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจ เพื่อระลึกถึงวัฒนธรรมที่เคยปฏิบัติมาในอดีต

กระทรวงวัฒนธรรม (2554) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการชมศึกษาหาความรู้ที่แสดงถึงความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เช่น วัด โบสถ์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และสิ่งต่าง ๆ ที่แสดงการพัฒนาที่มีความเจริญแล้วตั้งแต่ในสมัยอดีตที่ได้ถ่ายทอดมาจนถึงปัจจุบัน ที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสวยงามและประโยชน์ที่ได้รับจากธรรมชาติ

สรุปแนวคิดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือ การเดินทางไปเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ใหม่ ๆ จากท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วยความเคารพ และบางครั้งยังต้องการซื้อผลิตภัณฑ์หรือของที่ระลึกของแหล่งท่องเที่ยวนั้นด้วย ทำให้มีกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างกว้างขวางมากขึ้น

4.3 แนวคิดองค์ประกอบเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว

Mill and Morrison (1985, อ้างถึงใน Colin Michael Hall 2003, หน้า 15-16) กล่าวโดยสรุปว่า แหล่งท่องเที่ยวต้องประกอบด้วยสิ่งดึงดูดใจ (Attractions) ด้านความประทับใจและความสวยงาม สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) ในเรื่องที่พัก อาหารการกิน และบริการอื่น ๆ การขนส่ง (Transportation) บังคับพื้นฐาน (Infrastructure) ด้านระบบการสื่อสาร และการต้อนรับอย่างมิตรไมตรี (Hospitality)

Burkart and Medlik (1981, อ้างถึงใน Colin Michael Hall, 2003, หน้า 69) กล่าวโดยสรุปว่า สิ่งที่ทำให้ให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้น คือ ต้องการความสะดวกสบายที่คาดว่าจะได้รับจากแหล่งท่องเที่ยวนั้น

จากแนวคิดข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวประกอบด้วย 1) สิ่งดึงดูดใจ นักท่องเที่ยว 2) สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว 3) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบายในการคมนาคมขนส่ง

4.4 แนวคิดการท่องเที่ยวและการจัดการท่องเที่ยวเชิงชุมชน

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงชุมชนกำลังได้รับความสนใจอย่างมากในประเทศต่าง ๆ และประเทศไทยด้วย จึงมีแนวคิดจากผู้ศึกษาดังนี้

พจนาน สวนศรี (2546, หน้า 178-179) (อ้างถึงใน วีระพล ทองมา, หน้า 3) กล่าวว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-based Tourism: CBT) เป็นการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชนในการดูแลทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน พัฒนาให้เกิดความยั่งยืนเพื่อประโยชน์แก่ชุมชน โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ศักยภาพของคน ศักยภาพของพื้นที่ การจัดการ การมีส่วนร่วม

เทิดชาย ช่วยบำรุง (2552, หน้า 42-43, 60-61) กล่าวถึงองค์ประกอบของชุมชนควรมีลักษณะ ดังนี้

- ด้านความน่าอยู่ มีความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมที่ดี
- ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ด้านเศรษฐกิจมีความเข้มแข็ง สร้างงานและรายได้ให้กับชุมชน
- ด้านระบบการบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพ

สรุปแนวความคิดการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม คือ เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ร่วมกันรับผิดชอบและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้ความเป็นอยู่ในชุมชนดีขึ้น โดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นที่มีอยู่นำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

4.5 แนวความคิดการจัดการพื้นที่ในการรองรับพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว

Butler (1980, p. 1) กล่าวว่า ชีตความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวจะถึงจุดอิ่มตัว เมื่อมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวไปขัดขวางความสามารถในการต้อนรับนักท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2538, หน้า 1) (อ้างถึงใน ศรีนยา วรากุลวิทย์, 2551, หน้า 400-402) กล่าวไว้ว่า ในการพัฒนาการท่องเที่ยวจำเป็นต้องพิจารณาถึงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และองค์ประกอบ 7 ประการที่สำคัญที่ชี้ว่าแหล่งเที่ยวนั้นมีศักยภาพนั้นมี ดังนี้

1. ความสามารถของสถานที่แหล่งท่องเที่ยวที่ตรงต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในหลาย ๆ ด้าน
2. สภาพแวดล้อมโดยรวมของสถานที่เที่ยวนั้น
3. สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน และการบริการในด้านต่าง ๆ
4. การคมนาคม และการบริการด้านสาธารณสุขมีความสะดวกสบาย
5. การจัดกลุ่มของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งโดยถือเรื่องเส้นทาง การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
6. พิจารณาถึงปัญหาในการพัฒนา ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม คมนาคม สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก

ความปลอดภัย การประสานงาน และปัญหาด้านแหล่งท่องเที่ยว

7. ความต้องการของตลาด และคู่แข่ง

สรุปแนวความคิดการจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว คือ การจัดแหล่งท่องเที่ยวให้มีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสม ความสะดวกเป็นศิลปวัฒนธรรม การบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีสิ่งอำนวยความสะดวก ให้ความสำคัญแก่นักท่องเที่ยว และรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ด้วย

4.6 แนวความคิดตลาดเพื่อการท่องเที่ยว

การขายสินค้าใด ๆ ก็ตามในปัจจุบันจำเป็นต้องอาศัยกิจกรรมทางการตลาด เพื่อช่วยนำสินค้าไปสู่กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย และสำหรับสินค้าบริการนั้นจะมีความแตกต่างจากสินค้าอื่น ๆ ซึ่งมีผู้รู้ได้กล่าวถึงการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวไว้ต่าง ๆ ดังนี้

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, หน้า 94-115) ได้ให้คำจำกัดความของการตลาดการท่องเที่ยวว่า เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวเพื่อความต้องการ และใช้บริการของแหล่งท่องเที่ยว โดยมุ่งที่ความต้องการของนักท่องเที่ยวแล้วใช้ส่วนผสมทางการตลาดร่วมกันในการตอบสนอง เพื่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด และ

ได้กล่าวถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อให้สินค้าและบริการไปสู่ผู้ผลิตอย่างมีประสิทธิภาพอีกว่า จำเป็นที่ต้องส่งเสริมโดยมีวัตถุประสงค์ คือ

- แจกข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ
- ควรมีการส่งเสริม และชักชวนให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามา มาก ๆ
- ในปัจจุบันมีคู่แข่งอยู่จำนวนมาก จึงต้องเพิ่มส่วนการตลาดทางการท่องเที่ยว
- ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและอยากกลับมาอีก
- สร้างความได้เปรียบทางการท่องเที่ยวให้เหนือกว่าคู่แข่ง

นอกจากนั้น ผู้กล่าวยังกล่าวอีกว่า ส่วนผสมการส่งเสริมการท่องเที่ยวนั้นเป็นสิ่งที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว และควรมีส่วนผสมการส่งเสริมการท่องเที่ยวอยู่ 4 อย่าง คือ การส่งเสริมการขายทางการท่องเที่ยว การโฆษณาทางการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยว การขายการท่องเที่ยวโดยพนักงาน

4.7 แนวคิดการท่องเที่ยวและการพัฒนาแบบยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยวมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น สร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยว และพัฒนาให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นการพัฒนา การพัฒนาบริการ และการส่งเสริมท่องเที่ยว สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2553, หน้า 5-7) ได้กำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อกระตุ้นฐานทางเศรษฐกิจให้เกิดการลงทุนใน อุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมอย่างต่อเนื่อง เป็นแหล่งสร้างงาน กระจายรายได้ และความเจริญไปสู่ภูมิภาค เน้นการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการชกแจง แนะนำ และควบคุมพฤติกรรมนักท่องเที่ยวให้กลมกลืนกัน ทั้งนี้ การพัฒนาการท่องเที่ยวอาจขึ้นอยู่กับขนาดความสำคัญ ปริมาณและรูปแบบของการท่องเที่ยว องค์กรที่รับผิดชอบและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคม

พจนานุกรม (2546, หน้า 12) กล่าวว่า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนโดยชุมชนเป็นฐาน (Community Based Sustainable Tourism) หมายถึง การจัดการท่องเที่ยวโดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ ตั้งอยู่บน ความเข้มแข็งของชุมชน มีการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน มีความภูมิใจในท้องถิ่นตนเองและมีของดีของชุมชนที่สามารถเผยแพร่ได้ สามารถนำรายได้เข้ามาในชุมชนเพิ่มขึ้น

พิมพ์ระวี โจนรุ่งสัจด์ (2553, หน้า 58-63, 80) กล่าวถึงหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องมี “5 A’s” ก่อนถึงจะประสบผลสำเร็จ มีดังนี้

- Attitude ทักษะคติของคนในชุมชน
- Access การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- Accommodation สถานที่พักที่รวมถึงการบริการในด้านต่าง ๆ เช่น อาหาร ร้านค้า สุขภาพ เป็นต้น
- Attractions สิ่งดึงดูดที่น่าสนใจสำหรับการท่องเที่ยว
- Advertising การประชาสัมพันธ์ในหลาย ๆ ช่องทางไม่ว่าจะเป็น แผ่นพับ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์

ที่กล่าวมาทั้ง 5 องค์ประกอบถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน ที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจในการได้รับการต้อนรับและอยากกลับมาอีก รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งที่สำคัญ คือ มิตรภาพที่ดีของคนในชุมชนซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก

4.8 ข้อมูลเบื้องต้นและแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยรอบ เกี่ยวกับตำบลพานทอง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี

พานทองเป็นตำบลที่ไม่เป็นที่รู้จักมากนักเนื่องจากเป็นเมืองเขตอุตสาหกรรม และเป็นแหล่งเกษตรกรรม แต่หากมองในแง่ของวัฒนธรรมแล้วในตำบลพานทองนั้นมีวัดที่มีประวัติเก่าแก่มากมาย ได้แก่ วัดพานทอง วัดโคกซึ้นนอน วัดยุคพระราชสุริยวงศ์ วัดหัวไผ่ แหล่งโบราณคดีบ้านโคกระกา มีการขุดพบโครงกระดูกมนุษย์ 5 โครง และสิ่งของที่ฝังร่วมกับศพ เช่น ลูกปัดแก้วลูกปัดหิน ลูกปัดเปลือกหอย ภาชนะดินเผา กระดุกสัตว์ เครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น เบี้ยดินเผา หินขัด แหวนขัด ถ้วยสำริด เป็นต้น ซึ่งสันนิษฐานว่ามีอายุประมาณ 3,000-4,000 ปี นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง วัดชลธิษฐานาวาส หรือวัดบางหัก วัดบ้านจิ้ง เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปางปาลิไลย์ ที่เป็นพระพุทธรูปที่อยู่ในพระอิริยาบถประทับนั่งบนก้อนศิลาพระบาทสองข้างวางดอกบัว พระหัตถ์ขวาหงายบนพระชานุ และมีช้างกับลิงหมอบอยู่ โดยช้างใช้วงจับกระบอกน้ำถวาย ส่วนลิงถือรวงผึ้งถวาย วัดแหลมแค วัดบ้านเก่า ทองโบราณ “ทองพานทอง” ซึ่งหาได้ยากในปัจจุบันโดยมีการทำทองรูปพรรณและสิ่งของขนาดเล็กย่อส่วนที่ประดิษฐ์ขึ้นด้วยทองคำด้วยงานฝีมือละเอียด อีฐแกร่งพานทอง โดยใช้ดินเหนียวริมแม่น้ำมาทำ เดิมเผาด้วยแกลบแต่ปัจจุบันเปลี่ยนไปใช้เตาเผาและทำกันเป็นอุตสาหกรรม ด้วยการใส่เครื่องกวन्दินอัดก้อนดินเป็นสายออกมาจากเครื่องอัด นำมาตากให้แห้งแล้วเอาเข้าเตาเผา 7 วัน 7 คืน เผาด้วยไม้ย่างพาราทำเชื้อเพลิง

4.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จิราวรรณ กาวิละ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทางเลือกของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาหมู่บ้านวัวลาย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาบริบททั่วไปและการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหมู่บ้านวัวลายในอดีต และศึกษา วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของหมู่บ้านวัวลายในปัจจุบัน และเพื่อสังเคราะห์หาแนวทางแก้ไขปัญหโดยการเสนอทางเลือกอื่น ๆ สำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในหมู่บ้านวัวลาย โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งภายในและภายนอกชุมชน วิธีการสังเกตการณ์ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่ที่ศึกษาพบว่ามีปัญหาในด้านองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวไม่สะดวก เนื่องจากถนนคับแคบและมีสิ่งกีดขวาง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ไม่มีที่จอดรถ ข้อจำกัดด้านการสื่อสารภาษาต่างประเทศ

จากการศึกษาปัญหาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของหมู่บ้านวัวลายได้ยึดหลักองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ดีซึ่งประกอบด้วย การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว การนำเสนอทางเลือกของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของหมู่บ้านวัวลาย ในรูปของกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นการสังเคราะห์ปัญหา ได้นำเสนอโดยคำนึงความต้องการของชุมชนเจ้าของพื้นที่ ความยั่งยืนของสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน และประโยชน์ที่ชุมชนพึงจะได้รับจากกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้น ตลอดจนมีความสอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐ สถานการณ์และการท่องเที่ยวในปัจจุบัน

เนตรชนก นันท์ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กรณีศึกษา ชุมชนวัดพระบาทห้วยต้ม อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน พบว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวมี 3 ด้าน คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว แต่มีจุดอ่อนอยู่ 2 จุด คือ ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีความหลากหลาย และขาดการบริการด้านข้อมูล และได้มีการวางแผนงานในการ

จัดการไว้ 4 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างองค์กรการท่องเที่ยว ด้านบุคลากร ด้านระบบการดำเนินงาน และการจัด
รายการนำเที่ยว

จากการศึกษาปัญหาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนวัดพระบาทห้วยต้ม ได้ยึดหลักองค์ประกอบ
ของแหล่งท่องเที่ยว และได้ยึดหลักการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุก ๆ ด้าน

5. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบ
เชิงคุณภาพเป็นหลัก โดยการใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)
ทั้งนี้กลุ่มเป้าหมายที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูล จะเป็นเจ้าของพื้นที่ทั้งสองแห่ง ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในพื้นที่
และนักท่องเที่ยวชาวไทย และใช้ข้อมูลจากวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ นักท่องเที่ยว
ชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพานทอง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดใน
เรื่องการกำหนดประชากร การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

5.1 กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยแนวทางการพัฒนาชุมชนวัดโคกท่าเจริญ และสมาคมสว่างอุทยานธรรมสถาน (เขียนชื่อ) ตำบล
พานทอง อำเภอพานทองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ
ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสุ่มเฉพาะเจาะจงกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งได้แก่
เจ้าอาวาสวัดโคกท่าเจริญ จำนวน 1 คน นายกสมาคมและกรรมการ จำนวน 2 คน กำนันตำบลพานทอง จำนวน
1 คน นายกเทศมนตรี จำนวน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน ประธาน อสม.
จำนวน 1 คน ผู้ประกอบการร้านค้า จำนวน 5 คน ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 5 คน และนักท่องเที่ยว จำนวน 4 คน
รวมทั้งหมดจำนวน 22 คน

ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ โดยการใช้แบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวที่พานทอง แบบสุ่ม
ตัวอย่างแบบบังเอิญ

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth
Interview) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพของชุมชนพานทอง
ความสามารถในการบริหารจัดการ ความรู้ ความเข้าใจ ของผู้ประกอบการในการให้บริการ บริบทชุมชน ความ
เหมาะสมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงให้ความสำคัญ
ต่อกลุ่มผู้บริหารจัดการเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ในด้านการบริหารจัดการชุมชนพานทองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยการ
มีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ประกอบการที่นำผลิตภัณฑ์มาขายยังบริเวณชุมชนพานทอง และนักท่องเที่ยว
จำนวนหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนพานทองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ
ใช้เครื่องบันทึกเสียงเป็นอุปกรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างละเอียดสามารถนำมาทบทวนวิเคราะห์และ
อ้างอิงได้

หลังจากได้ไฟล์เสียงทั้งหมด จากนั้นจะนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อจัดกลุ่มและตรวจสอบ โดยการวิเคราะห์ครั้งนี้ได้ใช้ทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ผล ส่วนลักษณะของคำถามเชิงคุณภาพแบ่งเป็น 5 ชุด คือ

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 และ 2 สำหรับการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว แผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ การส่งเสริมทางการตลาด กิจกรรมทางการท่องเที่ยว ความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและการดูแลสิ่งแวดล้อมของประชาชนท้องถิ่น

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 3 เป็นการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ โดยมีจุดประสงค์เพื่อต้องการทราบถึงที่มาขายสินค้าที่บริเวณวัดโคกท่าเจริญ และสมาคมสว่างอุทยานธรรมสถานนี้ มีส่วนทำให้ผู้ประกอบการได้รับผลดี-ผลเสียอย่างไรจากการนำผลิตภัณฑ์มาขาย วิธีการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การมีความรู้ ความเข้าใจในการให้บริการ พร้อมทั้งนำประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สามารถนำมาจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการส่งเสริมการขายและประชาสัมพันธ์ให้วัดโคกท่าเจริญ และสมาคมสว่างอุทยานธรรมสถานเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 4 เป็นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว สิ่งดึงดูดใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมา บริบทชุมชน บริการที่ได้รับจากการเดินทางมาท่องเที่ยว ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินระหว่างการท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว สภาพแวดล้อมการจัดพื้นที่ การกำจัดขยะ การบริการข้อมูลทางการท่องเที่ยว ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ที่นักท่องเที่ยวได้ร่วมกิจกรรมในปัจจุบัน และต้องการทราบข้อเสนอแนะทางกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต้องการให้มีเพิ่มเติม เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารจัดการพัฒนาวัดโคกท่าเจริญ และสมาคมสว่างอุทยานธรรมสถานเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยที่ชุมชนมีส่วนร่วม ข้อเสนอแนะในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่จะประโยชน์ต่อการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 5 เป็นการสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยววัฒนธรรม ความคิดเห็นในการพัฒนาวัดโคกและสมาคมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ปัญหาที่พบในปัจจุบันและต้องการพัฒนาในด้านใด ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวัดเพื่อการท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง และผลดี-ผลเสียที่จะเกิดขึ้น

สรุปแบบสัมภาษณ์ทั้ง 5 ชุด เป็นการสัมภาษณ์โดยรวมเกี่ยวกับวิธีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว แผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การส่งเสริมทางการตลาด กิจกรรมการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และการดูแลสิ่งแวดล้อม วิธีการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ สิ่งดึงดูดใจ ข้อเสนอแนะกิจกรรมทางการท่องเที่ยว การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งความคิดเห็นในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ความเชื่อถือได้ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

หลังจากที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ได้นำข้อมูลมาตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Trustworthiness) ดังนี้ (Golafshani, 2003)

1. ผู้สัมภาษณ์สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อให้เกิดความไว้วางใจในตัวผู้วิจัย ซึ่งจะมีผลต่อความถูกต้องและเป็นจริงของข้อมูล

2. การยืนยันความถูกต้องของข้อมูล (Member Checking) โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ที่ได้จดบันทึกอย่างละเอียดและอธิบายอย่างชัดเจน นำกลับไปให้ผู้ให้สัมภาษณ์ยืนยันความถูกต้องของข้อมูลว่าข้อมูลเป็นจริงตรงกับความรู้สึกของผู้ให้สัมภาษณ์หรือไม่

3. ตรวจสอบความไว้วางใจได้ของข้อมูล (Dependability) โดยการนำข้อมูลไปตรวจสอบกับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อยืนยันความถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

4. ความสามารถในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ (Transferability) โดยการเขียนระเบียบวิธีการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล และบริบทที่ต้องการศึกษาอย่างชัดเจน เพื่อเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือของการวิจัยในการที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในบริบทที่ใกล้เคียงกัน

5. การยืนยันผลการวิจัย (Conformability) โดยการที่ผู้วิจัยจะเก็บเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยไว้เป็นอย่างดี พร้อมสำหรับการตรวจสอบ (Audit Trail) เพื่อยืนยันว่าข้อมูลที่ได้ไม่มีความลำเอียงหรือเกิดจากการคิดขึ้นของผู้วิจัย

5.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญหรือตามความสะดวก (Convenience Sampling) ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล และลักษณะการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ การศึกษารายได้ พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง การรับทราบข้อมูลข่าวสาร วัตถุประสงค์ในการเดินทางมา และสถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่ชอบเดินทางไป

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งเป็นชุดลักษณะคำถามเป็นรูปแบบ (Card) โดยแบ่งออกเป็น 9 รูปแบบ โดยแต่ละรูปแบบจะประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ห้องน้ำ ร้านอาหารของที่ระลึก โกดังให้ข้อมูล และเส้นทางถนน โดยให้ความสำคัญจากมากไปน้อย (1-9) ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม (รูปแบบที่ให้ความสำคัญมากที่สุด คือ 1 รูปแบบที่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คือ 9) โดยปรับปรุงจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ใช้โปรแกรม Conjoint Analysis

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ในด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว และ 3.1.1 กิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่อยากให้มีเพิ่มเติมจากปัจจุบัน โดยปรับปรุงจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ใช้โปรแกรม Multidimensional Scaling โดยส่วนแรกจะประกอบด้วยกิจกรรมทางการท่องเที่ยว 9 กิจกรรมที่มีอยู่ในปัจจุบันโดยให้ความสำคัญจากมากไปน้อย (1-9) ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม (กิจกรรมที่ให้ความสำคัญมากที่สุด คือ 1 กิจกรรมที่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คือ 9) และส่วนที่ 3.1.1 ประกอบด้วยกิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่อยากให้มีเพิ่มเติมจากปัจจุบัน 8 กิจกรรม โดยให้ความสำคัญจากมากไปน้อย (1-8) ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม (กิจกรรมที่ให้ความสำคัญและอยากให้มีมากที่สุด คือ 1 กิจกรรมที่ให้ความสำคัญและอยากให้มีน้อยที่สุด คือ 8)

ความเชื่อถือได้และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการศึกษานี้ได้มีการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. ความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence: IOC) ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาค่า IOC คือ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5-1.00 ถือว่าเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ แต่สำหรับข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดออก (Rovinelli and Hambleton, 1977)

2. ความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทำการทดสอบ (Pretest) จำนวน 30 ชุด กับกลุ่มประชากรที่เหลือนอกจากการคัดเลือกไว้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบว่าคำถามสามารถสื่อความหมายตรงตามความต้องการตลอดจนมีความเหมาะสมหรือไม่ มีความยากง่ายเพียงใด จากนั้นจึงนำมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ในการหาความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้ค่า Cronbach's alpha ที่เกิน 0.70 (Cronbach, 1951; Nunnally, 1978)

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ตามแนวทางของทฤษฎีฐานราก โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นเครื่องมือในการช่วยวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจะทำ ทุกครั้งที่สิ้นสุดการให้สัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน ผู้วิจัยจะถอดเทปและเขียนรายละเอียดของการสัมภาษณ์ออกมา เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการเลือกผู้ให้สัมภาษณ์คนต่อไป โดยผู้วิจัยอ่านทำความเข้าใจและวิเคราะห์ ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดว่าข้อมูลแต่ละเรื่องสื่อถึงเรื่องใด ควรนำประเด็นใดมาพิจารณาบ้าง โดยอาศัยความไวทางทฤษฎี จากประสบการณ์ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจะมีขั้นตอน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. เป็ตรหัส ข้อมูลจะได้รับการวิเคราะห์อย่างละเอียด เพื่อหาความสอดคล้องที่จะสะท้อนประเภทหรือแก่นที่อยู่ในข้อมูล หลังจากแยกประเภทแล้ว ก็จะศึกษาต่อเพื่อหาคุณสมบัติที่จะแยกแยะแต่ละประเภทได้ โดยทั่วไปการเป็ตรหัสจะหมายถึงการทำให้ข้อมูลลดลงเป็นหน่วยย่อย

2. หาแก่นของรหัส สร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเภทใหญ่และย่อย โดยจะเน้นไปที่ เงื่อนไขที่มี บริบทที่เกี่ยวข้อง แนวทางที่ใช้เพื่อจัดการผลลัพธ์จากแนวทางนั้นผู้วิจัยจะทำงานสลับกันระหว่างการเก็บข้อมูล เป็ตรหัส และหาแก่นของรหัส ทั้งจัดประเภทและความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ

3. เลือกรหัส จะเอาประเภทและความสัมพันธ์รวมกันเพื่อสร้าง “บท” ซึ่งจะอธิบายว่า “อะไรเกิดขึ้น” ในสิ่งที่เรากำลังศึกษา

4. พัฒนาทฤษฎี เป็นทฤษฎีในรูปของภาษา รูปภาพ หรือสมมติฐานจะเกิดขึ้นเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่สงสัย ทฤษฎีจะบอกลักษณะของปรากฏการณ์และอธิบายว่า เงื่อนไขหนึ่ง ๆ นำไปสู่การกระทำหนึ่ง ๆ ได้อย่างไร และการกระทำนั้นนำไปสู่การกระทำอื่นได้อย่างไร โดยจะเรียงลำดับเหตุการณ์เอาไว้ ผลลัพธ์ก็คือ ทฤษฎีที่ได้มาจากข้อมูลที่เก็บมาได้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณสามารถแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โดยการศึกษาครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ในการประมวลผล โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยวิธี Conjoint Analysis การวิเคราะห์แบบ Conjoint มีหลายขั้นตอน โดยผู้วิจัยแต่ละคนเป็นผู้กำหนดรายละเอียดในการศึกษาแต่ละขั้นตอน และขั้นตอนตามที่เสนอโดย Bajaj (2003) เป็นวิธีที่ชัดเจนที่จะนำมาประยุกต์ในการศึกษานี้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเลือกคุณลักษณะและระดับคุณลักษณะที่จะใช้ในการศึกษา ทั้งนี้จะต้องทำอย่างระมัดระวังและเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างชุดคุณลักษณะที่เป็นไปได้ (Stimulus Set Construction) โดยจำนวนชุดคุณลักษณะทั้งหมดที่จะใช้ในการศึกษา ได้จากการนำระดับคุณลักษณะที่ใช้ในการศึกษามาคูณกัน จากนั้นลดจำนวนชุดคุณลักษณะที่เป็นไปได้ โดยอาศัยวิธีการ Self-explicated Task (Composition) Design เพื่อให้ได้จำนวนชุดของคุณลักษณะเหมาะสมกับการศึกษา โดยเป็นไปได้ที่ผู้บริโภคจะตอบคำถาม

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย การเลือกวิธีนำเสนอชุดคุณลักษณะและการเลือกวิธีการแสดงชุดคุณลักษณะแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม การแสดงชุดคุณลักษณะสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การใช้คำพูดอธิบายลักษณะผลิตภัณฑ์ (Verbal Description) การแสดงการ์ดโดยใช้ข้อความบรรยายคุณลักษณะ (Paragraph Description) การแสดงการ์ดที่มีรูปภาพ (Pictorial Representation) และการแสดงโดยใช้ตัวอย่างผลิตภัณฑ์จริง (Actual Product)

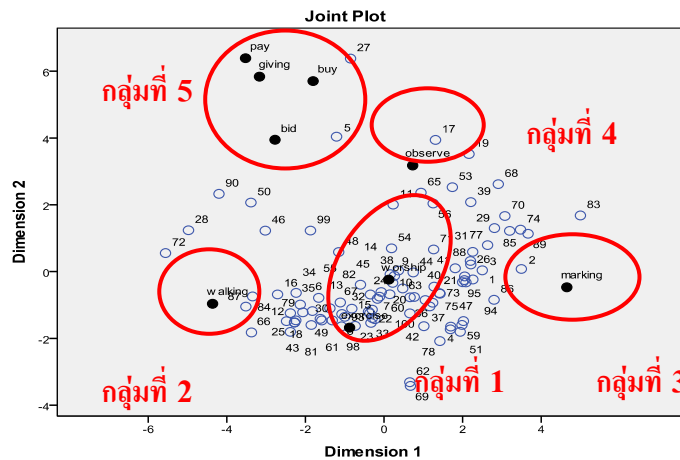
ขั้นตอนที่ 4 การเลือกใช้วิธีการวัดความพึงพอใจต่อชุดคุณลักษณะที่นำเสนอ (Measurement Scale of the Dependent Variable) มีวิธีการในการวัดความพึงพอใจ 2 แบบ คือ การเรียงลำดับความสำคัญ (Ranking) และการให้คะแนนความพึงพอใจ (Rating)

ขั้นตอนที่ 5 การเลือกแบบจำลองความพึงพอใจ (Specification of Model of Preference) ที่เหมาะสมกับการศึกษา แบบจำลองแต่ละแบบจะแสดงลักษณะความสัมพันธ์ของการให้ความสำคัญกับคุณลักษณะ

ขั้นตอนที่ 6 การเลือกใช้วิธีประมาณค่าความพึงพอใจของระดับคุณลักษณะ ซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดของข้อมูล que ผู้ศึกษาเลือกใช้ในการประมาณค่าอรรถประโยชน์ให้กับคุณลักษณะ โดยชนิดของข้อมูลที่น่ามาใช้ประมาณค่าจะมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ ชนิดของข้อมูลแบบการให้คะแนนความพึงพอใจ และแบบการเรียงลำดับความสำคัญ

3. การวิเคราะห์ด้วยเทคนิค Multidimensional Scaling (MDS) การวิเคราะห์เริ่มจากการหาค่า Euclidean Distance ซึ่งเป็นการหาค่าระยะทางระหว่างกลุ่มของตัวแปรที่กำหนด ซึ่งได้จากค่าของข้อมูลจากการประเมินและเมื่อได้ค่า Euclidean Distance จึงนำค่าดังกล่าวมาพิจารณาหาระยะค่า Stimuli ที่เกี่ยวข้องกับการผูกพันกับระยะทางของจุดที่ตรงกันในพื้นที่ด้วยสมการ Multidimensional Scaling เพื่อจะกำหนดจุดนำไป Plot ลงในกราฟ ใช้ในการพิจารณาจัดอันดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการประเมิน

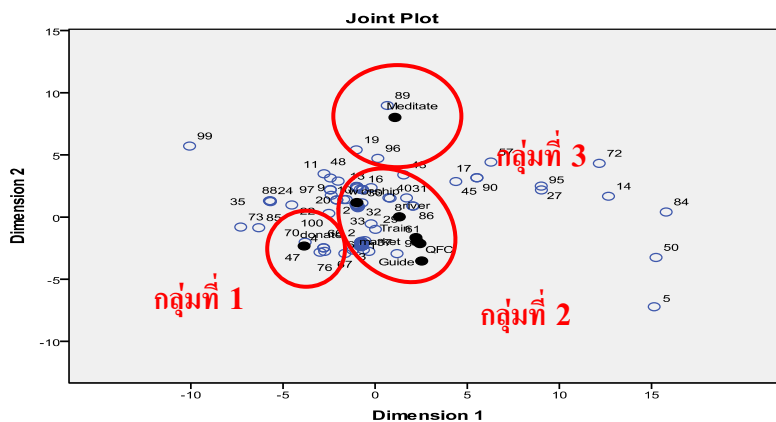
ผลการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค Multidimensional Scaling (MDS) ในส่วนที่ 3

ภาพที่ 2: แผนที่การรับรู้รวม

จากภาพที่ 2 แบ่งเป็นกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่มได้แก่ กลุ่มที่ 1 คือ การทำบุญไหว้พระหลวงพ่อบี และการทำพิธีสะเดาะเคราะห์เสริมดวงชะตาปีชง นักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวที่พานทองมีกิจกรรมเหมือน ๆ กัน คือ มาไหว้พระ แล้วก็มาสะเดาะเคราะห์ด้วย กลุ่มที่ 2 นักท่องเที่ยวมาเพื่อเดินซื้อสินค้าในงานประจำปี หรืออาจจะมาเดินเล่นแต่ไม่ได้ซื้อของก็ได้ กลุ่มที่ 3 มาทำพิธีเจิมรถ นักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้มาเพื่อวัตถุประสงค์เดียวที่แน่นอน คือ มาเจิมรถ กลุ่มที่ 4 เทศกาลถือศีล กินเจ ปล่อยเต่า ลอยกระทง นักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้มาเพื่อกิจกรรมนี้โดยเฉพาะ และกลุ่มที่ 5 งานประมุขของไหว้เทพเจ้า ตลาดเช้าพระ เทศกาลไหว้ผีไม่มีญาติ และแจกทานผู้ยากจน นักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้มาท่องเที่ยวที่พานทองมางานประมุขเสร็จแล้วก็มาทำเทศกาลไหว้ผีไม่มีญาติ รวมทั้งแจกทานต่ออีก และก่อนกลับก็มาตลาดเช้าพระ

ผลการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค Multidimensional Scaling (MDS) ในส่วนที่ 3.1

ภาพที่ 3: แผนที่การรับรู้รวม

จากภาพที่ 3 แบ่งเป็นกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คือ การทำบุญไหว้พระหลวงพ่อบ๊ี้ ตลาดน้ำท่าตะกวด เรือนำเที่ยว ตลาดสองร้อยปี รถไฟเล็กบริการพานำเที่ยว ไกด์นำเที่ยว แนะนำสถานที่ศูนย์อาหารที่มีคุณภาพ ราคาเยี่ยมเยียว นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวที่พานทองอยากให้มีกิจกรรมเพิ่มเติม คือ มาทำบุญไหว้พระหลวงพ่อบ๊ี้ และเดินเที่ยวตลาดน้ำท่าตะกวด ล่องเรือนำเที่ยว จากนั้นก็ต่อกับตลาดสองร้อยปี รถไฟเล็กบริการพานำเที่ยว มีไกด์นำเที่ยว และมีศูนย์อาหารที่มีคุณภาพ สะอาด ถูกหลักอนามัยในราคาที่เยี่ยมเยียวด้วย กลุ่มที่ 2 คือนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มาเพื่อบริจาคโลงศพ (เตี้ยโลง) ในวันธรรมดาอย่างเดียว กลุ่มที่ 3 คือ มานั่งสมาธิ ฟังกรรมฐานในวันหยุด นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มาเพื่อมาทำจิตใจให้สงบ ฟังกรรมฐาน

6. ผลการวิจัย

6.1 สรุปผลการวิจัย

ศักยภาพชุมชนวัดโคกท่าเจริญ และสมาคมสว่างอุทยานธรรมสถาน ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ผลการวิจัยสรุปเป็นประเด็นได้ ดังนี้

1. ด้านบริบทชุมชน วัดโคกท่าเจริญ และสมาคมสว่างอุทยานธรรมสถาน เป็นวัดไทยและวัดจีนที่เก่าแก่ ซึ่งสถานที่ทั้งสองแห่งนี้อยู่ติดกัน และอยู่ใจกลางอำเภอพานทองที่มีทั้งโรงเรียน ชุมชน ตลาดสด และร้านค้าสะดวกซื้อ และมีสถานที่ที่กว้างขวางสามารถรองรับนักท่องเที่ยวในจำนวนมากได้ จึงเหมาะที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างมาก เนื่องจากในพานทองมีวัดที่มีความสวยงามอีกหลายแห่งมากมาย
2. สิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ทางวัดโคกท่าเจริญ และสมาคมสว่างอุทยานธรรมสถาน ได้มีการจัดงานประจำปีขึ้นในทุกปีพร้อมเพรียงกัน โดยมีงาน 3 วัน 3 คืน ภายในงานจะมีงานประจำปีทำบุญไหว้พระหลวงพ่อบ๊ี้ของทางวัดโคกท่าได้รับความนิยมมาก และทางสมาคมมีงานทำบุญสะเดาะเคราะห์เสริมดวงชะตาปีชง ซึ่งงานนี้มีพิธีปิดรับความให้ครบวงจรที่ไม่เหมือนที่อื่น โดยทำการเจิมศีรษะให้กับทุกคนที่มาในงานทุกคน มีผู้คนจากหลายจังหวัดเข้ามามากมายหลายพันคน และมีการประมูลของไหว้เทพเจ้า ซึ่งมีผู้คนจากที่อื่นมาประมูลองค์เทพเจ้าเป็นจำนวนมาก เพราะเชื่อว่าถ้าได้ไปสักการบูชาที่บ้านจะมีแต่ความเจริญรุ่งเรืองเข้ามาในชีวิต อีกทั้งเงินที่ได้มาจากการประมูลทั้งหมดเข้าทางสมาคมได้บูรณะวิหารต่อไป และพานทองขึ้นชื่ออย่างมากในเรื่องการทำของรูปพรรณ ทองโบราณที่มีความสวยงาม มีลวดลายที่ไม่เหมือนที่อื่น ซึ่งมีรายการที่วิเศษต่าง ๆ มากมายมาถ่ายทำออกอากาศถึงขั้นตอนการทำที่ไม่เหมือนที่อื่น ๆ และวัดทั้งสองแห่งนี้เป็นศาสนสถานที่น่าสนใจ มีการต้อนรับที่ดีจากชาวบ้านและผู้ประกอบการ
3. การเข้าถึง การเดินทางมาที่พานทองมีความสะดวกสบาย เส้นทางที่เข้ามาไม่มีความลึกลับซับซ้อนอะไรสามารถเดินทางมาโดยรถส่วนตัว หรือรถประจำทางได้
4. สิ่งอำนวยความสะดวก ที่ทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางมา ได้แก่ มีสถานที่จอดรถที่กว้างขวาง มีร้านค้าสะดวกซื้อต่าง ๆ มากมาย มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลรักษาความปลอดภัย และมีบริการรถสุขาเคลื่อนที่คอยบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีบริการนักท่องเที่ยวที่สะดวกพอสมควร แต่ยังมีจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยว
5. ความพร้อมของชุมชนในการรองรับนักท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นอย่างดี และมีการต้อนรับด้วยมิตรไมตรีที่ดี

6. ด้านการมีส่วนร่วม ประชาชน และผู้ประกอบการมีความรู้ ความเข้าใจ ร่วมมือร่วมใจกัน และยินดีให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการพื้นที่ในการรองรับแหล่งท่องเที่ยวของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) (อ้างถึงใน พจนานุกรม สอนศรี, 2546, หน้า 73) กล่าวว่า ชีตความสามารถในการรองรับพื้นที่ หมายถึง จำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่สามารถอยู่ในสถานที่แหล่งท่องเที่ยวที่นั้นได้ด้วยความพึงพอใจและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

7. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของนักท่องเที่ยวผู้ตอบแบบสอบถามในด้านต่าง ๆ สรุปได้ ดังนี้

- ด้านข้อมูลส่วนตัว นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาที่พานทองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อยู่ในช่วงอายุ 20-30 ปี สถานภาพทางครอบครัวสมรส สำหรับการศึกษามากกว่าร้อยละ 90 อยู่ในระดับปริญญาตรี มีรายได้สูงกว่า 15,000 บาท ต่อเดือนขึ้นไป พาหนะที่ใช้เดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นรถส่วนตัว ทราบข้อมูลการเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยผู้อื่น บอกต่อ ส่วนวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ที่เดินทางมาที่พานทองคือ มาสะดวกและสะดวกเสริมดวงชะตาปีชง และจากการสอบถามสถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่นักท่องเที่ยวชอบเดินทางไปคือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และรีสอร์ท

- ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในความคิดของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญจาก 4 อย่าง คือ ห้องน้ำ ร้านอาหารของที่ระลึก โกดี้ให้ข้อมูล และเส้นทางถนน นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในเรื่องห้องน้ำมากที่สุด มีค่าคุณลักษณะเท่ากับ 50.248 รองลงมา คือ เส้นทางถนน มีค่าคุณลักษณะเท่ากับ 29.896 โกดี้ให้ข้อมูลในการท่องเที่ยว มีค่าคุณลักษณะเท่ากับ 12.237 และสุดท้ายที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือ ร้านอาหารของที่ระลึก มีค่าคุณลักษณะเท่ากับ 7.620

- ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว พบว่ากิจกรรมที่ได้รับความนิยมสูงสุดคือ อันดับที่ 1 คือ การทำบุญ ไหว้พระหลวงพ่อบุ๊ อันดับที่ 2 คือ การทำพิธีสะเดาะเคราะห์เสริมดวงชะตาปีชง อันดับที่ 3 คือ เทศกาลถือศีล กินเจ ปลอ่ยเต่า ลอยกระทง อันดับที่ 4 คือ การเดินซื้อสินค้าในงานประจำปี อันดับที่ 5 คือ การทำพิธีเจิมรดก อันดับที่ 6 คือ งานประมูลของไหว้เทพเจ้า อันดับที่ 7 คือ ตลาดเช้าพระ อันดับที่ 8 คือ แจกทานผู้ยากจน และสุดท้ายกิจกรรมที่ได้รับความนิยมน้อยที่สุด อันดับที่ 9 คือ เทศกาลไหว้ผีไม่มีญาติ

แนวทางในการพัฒนาชุมชนวัดโคกท่าเจริญ และสมาคมสว่างอุทยานธรรมสถานให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

จากผลการวิจัยพบว่า เจ้าของพื้นที่ทั้งสองแห่ง และผู้นำชุมชน ทราบว่าการดูแลนักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นสิ่งสำคัญ จึงได้ดำเนินการปรึกษาหารือร่วมกันของงบประมาณจากรัฐบาลตามโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนพานทองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวไม่เพียงพอ ไม่สะอาด และป้ายบอกสุขาชาย-หญิงไม่มี ซึ่งทางเจ้าของพื้นที่ทั้งสองแห่งได้มีการปรึกษาหารือกันในเรื่องนี้และมีโครงการที่จะพัฒนาในเรื่องสุขาให้ดีขึ้น ปัจจุบันทางสมาคมได้ทำการปรับปรุงแล้วในส่วนหนึ่งซึ่งถือเป็นสิ่งที่พึงพอใจต่อประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยวพอสมควร แต่ทางวัดโคกยังต้องมีการปรับปรุงอีกอย่างมาก ซึ่งสถานที่ทั้งสองแห่งนี้มีแนวทางในการพัฒนาตรงจุดนี้แล้ว มีแนวทางพัฒนาในเรื่องสถานที่พักผ่อนหรือสวนหย่อมให้นักท่องเที่ยว มีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกเพิ่มขึ้น และมีโครงการจัดทำร้านอาหารของที่ระลึกที่เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำขึ้นเองจากคนในชุมชน และมีความเป็นเอกลักษณ์ของพานทองด้วย

2. การเข้าถึง มีการขยายถนนเป็นสี่เลนส์ และจะทำการลาดยางใหม่ทั้งหมด พร้อมทั้งเพิ่มไฟฟ้าเพื่อความปลอดภัยยิ่งขึ้น และป้ายบอกทางให้มีความชัดเจนมากขึ้น

3. สิ่งดึงดูดใจ จากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวต้องการให้มีกิจกรรมอื่น ๆ เพิ่มเติมขึ้น สำหรับแนวทางพัฒนานั้น ทางผู้นำชุมชนได้ประชุม ปรึกษา รวมทั้งเสนอขอของบประมาณในการพัฒนากิจกรรมที่จะทำให้ชุมชนดีขึ้น เป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนและเกิดผลประโยชน์ร่วมกันทุกฝ่าย อีกทั้งหากมีกิจกรรมต่าง ๆ อาทิเช่น การทำบุญไหว้พระ 9 วัด ตลาดสองร้อยปี ตลาดน้ำท่าตะกวด รถไฟนำเที่ยว เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ นี้จะเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างมาก

4. ด้านบุคลากร จัดอบรมให้ผู้นำชุมชนในด้านการบริหารจัดการทางการท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่ และผู้ประกอบการร้านค้ามีความรู้ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานภายนอก ได้แก่ โรงเรียนวัดโคกท่าเจริญให้ความร่วมมือในการฝึกอบรมเด็กนักเรียนให้เป็นมัคคุเทศก์น้อย เพื่อให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวและเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวอีกอย่างหนึ่งด้วย

5. ด้านความพร้อมของชุมชน มีการดูแลในด้านสิ่งแวดล้อมโดยจัดทำโครงการ ปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนช่วยกันอนุรักษ์ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การวางแผนทางการตลาดและประชาสัมพันธ์ได้มีการดำเนินงานในลักษณะใช้สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าวสารไปยังกลุ่มประชาชนทั่วไป สำหรับกิจกรรมเสริมอื่น ๆ ที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมา ทางเทศบาลตำบลพานทองได้จัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อเสนอขอของบประมาณสนับสนุนและภาคเอกชนก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

7. อภิปรายผล

1. บริบทชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว เจ้าอาวาส นายกสมาคมและกรรมการ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการร้านค้า ประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวต่างมีความคิดเห็นในเรื่องนี้อยู่พอสมควร แสดงว่า การจัดวัดโคกท่าเจริญ และสมาคมสว่างอุทยานธรรมสถานให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการอนุรักษ์ ประเพณี วัฒนธรรมไทย และหันให้คนรู้จักเข้าวัด ทำบุญ ฟังเทศน์ฟังธรรมเพิ่มมากขึ้น ไม่หันไปมั่วสุมในทางที่ไม่ดี เนื่องจากว่า คนในชุมชนรวมทั้งทางโรงเรียน และโรงพยาบาลต่างให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในเรื่องนี้ รวมทั้งผู้ประกอบการที่มาขายสินค้าก็ช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี จากการศึกษาพบว่า สอดคล้องกับแนวคิด การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของ ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2540) (อ้างถึงใน สินธุ์ สโรบล, 2546, หน้า 47) กล่าวถึง การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมว่า เป็นการสร้างสรรค์ที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมและไม่มีการซื้อขายวัฒนธรรมกัน

2. สิ่งดึงดูดใจ ที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาที่พานทอง มีหลายประการจากผลการศึกษา ได้แก่ ศาสนสถานของวัดโคกท่าเจริญ และสมาคมสว่างอุทยานธรรมสถาน และได้มีการจัดกิจกรรมงานประจำปี พร้อมเพรียงกัน 3 วัน 3 คืน มีงานทำบุญไหว้พระหลวงพ่อบุ๊ สะเดาะเคราะห์เสริมดวงชะตาปีชง การเดินซื้อสินค้าในงานประจำปี การประมูลสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของทางสมาคม พิธีการเจิมรถ การเข้าพระหรือวัดถุมงคล และนอกเหนือจากงานประจำปีก็ยังมีเทศกาลถือศีล กินเจ ปลอ่ยเต่า ลอยกระทงตามแบบพิธีกรรมของทางจีน และมีทองรูปพรรณโบราณที่ขึ้นชื่ออย่างมากของพานทอง นอกจากนี้ ยังมีอิฐแกร่งของพานทองที่ในปัจจุบันแทบจะไม่มีหลงเหลืออยู่แล้วในประเทศไทย มีความแกร่งและทนทานที่ไม่เหมือนที่อื่น ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, หน้า 283, 286-288, 292-293) กล่าวถึง องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นถือว่า มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วยสิ่งดึงดูดใจด้วยกัน 10 ประการ คือ ประวัติศาสตร์ โบราณคดีต่าง ๆ งานสถาปัตยกรรม งานศิลปะภาพวาด พิธีกรรมทางศาสนา การแสดงละคร

ดนตรี ภาษา วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน และเทศกาลต่าง ๆ รวมถึงเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในท้องถิ่น จากการวิจัยพบว่า รายได้ส่วนใหญ่มาจากกิจกรรมบางส่วนที่ได้กล่าวมา

3. การเข้าถึง เส้นทางที่ใช้เดินทางมาตัวอำเภอพานทอง ซึ่งสามารถใช้บริการขนส่งสาธารณะได้ในหลายเส้นทาง และสามารถเดินทางมาได้หลายเส้นทางไม่ว่าจะเส้นทางสุขุมวิท มอเตอร์เวย์ จากทางอมตะนคร หรือทางแปดริ้วก็สามารถเดินทางมาได้อย่างสะดวกสบายมีป้ายบอกเส้นทาง แต่อาจจะยังไม่มาก ไม่ชัดเจน สภาพถนนมีความขรุขระ ไม่เรียบจากที่ได้สัมภาษณ์มา ซึ่งกำลังอยู่ในโครงการปรับปรุงอยู่ จากการวิจัยพบว่า สอดคล้องกับแนวคิดองค์ประกอบเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, หน้า 60-62) ได้กล่าวไว้ว่า การเข้าไปถึง (Accessibility) ต้องมีระบบการขนส่ง (Transportation) ซึ่งประกอบด้วย เส้นทาง (Way) พาหนะ (Vehicle) สถานี (Terminal) และผู้ประกอบการขนส่ง (Carrier) ที่มีหน้าที่ลำเลียงคนและสิ่งของไปยังจุดหมายปลายทางได้สะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย แต่ควรเพิ่มการให้บริการรถตู้หรือรถสองแถวในวันธรรมดา เนื่องจากการใช้รถประจำทางต้องต่อรถหลายต่อจากกรุงเทพ และรถประจำทางที่มีให้บริการยังมีน้อย และสภาพของถนนควรปรับปรุงเนื่องจากมีความขรุขระ อาจทำให้ผู้ที่เดินทางมารู้สึกแย่ได้

4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งจากการวิจัยพบว่า ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวโดยรอบมีสถานที่จอดรถที่กว้างขวาง สามารถจอดรถได้ทั้งสองแห่ง เนื่องจากทางสถานที่ทั้งสองเอื้อประโยชน์ต่อกันอยู่แล้ว มีร้านค้า ร้านอาหารเครื่องดื่มต่าง ๆ มากมาย มีตลาดสดพานทองที่จำหน่ายอาหารสด ผัก ผลไม้ และขนมไทย ๆ มีเจ้าหน้าที่หน่วยกู้ภัยและตำรวจในพื้นที่คอยดูแลให้บริการรักษาความปลอดภัย และมีบริการรถสุขาเคลื่อนที่คอยบริการนักท่องเที่ยว มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานครบถ้วน ว่างบริการอย่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้านองค์ประกอบเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของ ราณี อธิชัยกุล (2544) กล่าวถึงโครงสร้างพื้นฐานเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวมีดังนี้ 1. ระบบคมนาคมขนส่ง การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบาย 2. ระบบไฟฟ้า 3. ระบบประปา 4. ระบบการสื่อสารจากภายนอกไปยังแหล่งท่องเที่ยวถือว่ามีความสำคัญอย่างมาก นอกจากนี้ ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นสูงไว้บริการนักท่องเที่ยวด้วย คือ

- ป้ายบอกเส้นทางและแผนที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยว พานทองยังไม่มีแผนที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่ดีเป็นสัดส่วน ส่วนป้ายบอกเส้นทางมีน้อยมากและไม่ชัดเจน ทั้งนี้จากแนวคิดการจัดการพื้นที่ในการรองรับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของสำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี (2549) การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ควรมีป้ายบอกสถานที่ท่องเที่ยว ทั้งถนน รวมทั้งทำป้ายบอกชื่อสถานที่ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางไป ในทิศทางที่ต้องการ และไม่หลงทาง ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ในอนาคตจะมีป้ายบอกเส้นทางและแผนที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากอยู่ในโครงการพัฒนาของตำบลพานทองอยู่

5. ความพร้อมของชุมชนในการรองรับนักท่องเที่ยว เป็นสิ่งจำเป็นในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งทางเจ้าของพื้นที่ และผู้นำชุมชนได้ดำเนินการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จากการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนได้มีการปรึกษาหารือโดยมีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาบริหารจัดการ รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ และประชาชนในพื้นที่ที่มีความคิดเห็นร่วมกัน มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว และพร้อมร่วมมือร่วมใจกันที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อีกทั้งผู้นำชุมชนควรมีการชักจูงประชาชนในพื้นที่ให้มีความสามัคคีกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด พจนา สวนศรี (2546, หน้า 178-179) (อ้างถึงใน วีระพล ทองมา, หน้า 3) กล่าวว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-based Tourism: CBT) เป็นการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชนในการดูแลทรัพยากรที่มีอยู่ชุมชนพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนเพื่อประโยชน์แก่ชุมชน

- ด้านบุคลากร บริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีการบริหารงานโดยเจ้าอาวาส นายกษมาคมและกรรมการ และผู้นำชุมชน ซึ่งได้มีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบดูแลในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ตลอดจนเจ้าผู้มีความเหมาะสมมาให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ และเพียงพอ ซึ่งจากการวิจัยพบว่า สอดคล้องกับแนวคิดของ อานาจ วัตจินดา โดย ดร.โรมัส เจ ปีเตอร์ส และโรเบิร์ต เอช วอเตอร์แมน ได้เสนอรูปแบบการจัดการท่องเที่ยว (7's Model) เพื่อนำมาปรับใช้กับการท่องเที่ยว ในด้าน Staff คือ บุคลากรที่ทำหน้าที่บริการนักท่องเที่ยว โดยคัดสรรบุคคลที่มีความละเอียดรอบคอบ มีความรับผิดชอบ มีใจรักในงานบริการ ให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวด้วยความเต็มใจ ทำงานดีและสามารถทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ

- ด้านพื้นที่ ทางวัดและสมาคมได้จัดพื้นที่ให้ร้านค้าขายสินค้า สถานที่จอดรถกว้างขวาง มีทางเดินเท้าที่กว้างและสะดวกสบาย มีรถสุขาเคลื่อนที่บริการ โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมมีการล้างพื้นถนนทุกอาทิตย์ และมีการกำจัดขยะทุกวัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการพื้นที่ในการรองรับแหล่งท่องเที่ยวของ สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี (2549) ในด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ว่าควรจัดระบบการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว และจัดกิจกรรมด้านการรักษาความสะอาดในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

- ด้านความรู้ความเข้าใจ จากการวิจัยพบว่าประชาชนในพื้นที่ ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมเป็นอย่างดี และการประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายของทางเทศบาลตำบลพานทองไปยังประชาชนในพื้นที่ รวมถึงผู้ประกอบการร้านค้าต่าง ๆ ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการพร้อมให้บริการ การต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างเป็นมิตรไมตรี

- ด้านการบริการ การวิจัยพบว่า มีการจัดบุคลากร เพื่อทำหน้าที่บริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอื่นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, หน้า 23-25) กล่าวถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวว่า เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีอยู่ 4 ประการ คือ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว การขนส่ง สิ่งอำนวยความสะดวก และข่าวสารการท่องเที่ยว โดยมีการกำหนดนโยบายส่วนรวมให้ชัดเจน

- ด้านสิ่งแวดล้อม จากการวิจัยพบว่า มีการกำหนดข้อปฏิบัติในการดูแลความสะอาดแก่ผู้นำสินค้ามาขายและผู้ขายก็ให้ความร่วมมือดีในการรักษาความสะอาด การปลูกฝังสร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนในพื้นที่ สำหรับขยะบริเวณแหล่งท่องเที่ยวและโดยรอบจะนำไปทิ้งทุกวัน ทำให้สภาพแวดล้อมเหมาะสมและเอื้อประโยชน์ต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยว

- ด้านความปลอดภัย ทางสมาคมสว่างอุทยานธรรมสถานมีการติดต่อประสานกับหน่วยกู้ภัยอาสาสมัคร และตำรวจท้องที่สถานีภูธรตำบลพานทอง มาดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ตลอดจนการดูแลทรัพย์สิน และอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เท่าที่จะทำได้ จากการวิจัยพบว่า สอดคล้องกับแนวคิดหลักการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ว่า ควรคำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความสบายใจ และอยากกลับมาเที่ยวอีกครั้ง

6. ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว จากการวิจัยพบว่า กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวนิยมสูงสุด คือ การทำบุญไหว้พระหลวงพ่อบุ๊ที่เป็นพระคู่บ้านคู่เมืองของชาวพานทอง และมีความศักดิ์สิทธิ์อย่างมาก และรองลงมา คือ การสะเดาะเคราะห์เสริมดวงชะตาปีชงของทางสมาคมสว่างอุทยานธรรมสถานที่จัดขึ้นทุกปีเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของ พิมพรรณ สุจารินพงศ์ (2553, หน้า 34-37) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการชื่นชมคุณค่า และความงามของวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านโบราณสถาน โบราณวัตถุ ความเชื่อ จารีตประเพณี ล้วนเป็นสิ่งที่สามารถกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขึ้น

8. ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

1. ควรมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทอื่นเพิ่มขึ้น โดยจัดให้ไปท่องเที่ยวยังสถานที่ใกล้เคียง อย่างเช่น การไหว้พระ 9 วัดที่นำจัดทำขึ้นโดยมีรถไฟเล็ก และไกด์คอยแนะนำสถานที่ตามจุดต่าง ๆ เนื่องจากยังมี วัดอีกหลายแห่งในพานทองที่มีความสวยงาม มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่น่าเลื่อมใสอีกเป็นจำนวนมาก ควรมีตลาดสองร้อยปี และตลาดน้ำท่าตะกวดให้นักท่องเที่ยวได้เดินชมวิถีชีวิต และเดินเที่ยวซื้อสินค้า อาหารที่เป็นของพื้นเมืองของที่นี่ และนั่งเรือล่องไปจนถึงแม่น้ำบางปะกง และมีศูนย์อาหารที่หลากหลายประเภท มีความสด สะอาด ถูกหลักอนามัยใน ราคาที่เป็นกันเอง อีกทั้งในวันหยุดควรมีการจัดกิจกรรมนั่งสมาธิ ฝึกกรรมฐาน ฟังเทศน์ ฟังธรรม หรือเดินจงกรม สำหรับผู้ที่ต้องการความสงบ และขัดเกลาจิตใจ มีการสอนธรรมเทศนาในรูปแบบเรื่องเล่าที่เป็นรูปแบบของนิทาน เพื่อให้เกิดความสนุกสนานไม่น่าเบื่อ ทำให้คนหันมาเข้าวัด สนใจเรื่องธรรมะมากขึ้น และทำให้นักท่องเที่ยวมาแล้ว เกิดความประทับใจมาแล้วรู้สึกว่าคุณค่า และน่าจดจำ สามารถนำไปบอกเล่าต่อได้อีก

2. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น จัด มัคคุเทศก์น้อยจากเด็กนักเรียนโดยใส่ชุดนักเรียน หรือชุดโจงกระเบน คอกระเช้า เพื่อเป็นเอกลักษณ์ และอนุรักษ์ การแต่งกายที่เป็นแบบไทย ๆ ที่ปัจจุบันไม่ค่อยได้พบเห็น และอาจฝึกเด็กบางส่วนให้พูดภาษาอังกฤษเพื่อในอนาคต จะมีชาวต่างชาติมาท่องเที่ยวและสามารถกลับไปบอกเล่าได้ อีกทั้งยังเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่าง นักท่องเที่ยวกับคนในชุมชนด้วย

3. เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ร่วมแสดงความคิดเห็นกำหนดแผนงาน นโยบาย หรือการจัดกิจกรรม ให้มากกว่าเดิมโดยอาจจัดการประชุมในทุกสองอาทิตย์ และให้ทุกคนได้ร่วมเสนอความเห็น รวมทั้งรับรู้ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นแล้ว ให้ร่วมด้วยช่วยกันแก้ไข แนะนำแนวทาง และสามัคคีปรองดองกัน และผู้นำควรมีการ พูดคุยกับประชาชนในแบบที่กันเอง รับฟังทุกความคิดเห็น เพื่อที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจที่จะแสดง ความคิดเห็นออกมา

4. ควรจัดทำป้ายประกาศเตือนข้อควรระวังในการเดินทางท่องเที่ยวในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว อย่างเช่น ป้ายห้ามสูบบุหรี่ ป้ายห้ามดื่มของมึนเมา ป้ายห้ามเล่นการพนัน ป้ายห้ามทิ้งขยะลงในที่ไม่เหมาะสม ป้ายห้าม ส่งเสียงดังรบกวนในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น เนื่องจากว่า บริเวณใกล้เคียงเป็นโรงเรียน ซึ่งมีเด็กและเยาวชนเป็น จำนวนมาก และทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวรู้สึกว้าที่สถานที่ที่มีความศักดิ์สิทธิ์ มีการปฏิบัติตามกฎ อย่างเคร่งครัด และรู้สึกปลอดภัยที่ได้มา และควรมีการให้แต่งกายสุภาพ หรือทางวัดอาจมีผ้าถุงสำหรับผู้หญิงที่ แต่งกายไม่เหมาะสมให้สวมใส่ก่อนเข้าวัดบริการแก่นักท่องเที่ยว

5. ผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชนในพื้นที่ควรร่วมมือกันจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่าง เพียงพอต่อปริมาณนักท่องเที่ยวและให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ เช่น

- ป้ายบอกทางควรทำให้ใหญ่ชัดเจน และมีความสวยงาม เพื่อเป็นจุดเด่นเวลาเข้ามา
- ป้ายห้องสุขาอาจทำเป็นรูปการ์ตูนแยกห้องน้ำชาย ห้องน้ำหญิง และทำให้มีความสะอาดให้ขึ้นชื่อว่า มาเที่ยวที่นี่แล้ว ห้องน้ำที่สะอาดที่สุดในตำบลพานทอง มีผู้ดูแลเรื่องห้องน้ำตลอด และมีกล่องรับบริจาคห้องน้ำ 1-2 บาท ตามจิตศรัทธา เพื่อเงินที่ได้ตรงนี้นำมาซ่อมแซม ปรับปรุงให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไปอีก
- แผนที่แหล่งท่องเที่ยวไม่มี ควรมีในจุดที่สำคัญ ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว
- ศูนย์บริการข้อมูลควรมีเป็นศูนย์ใหญ่อยู่ใจกลางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวที่มาเห็น ได้ชัดเจน หาง่าย และสามารถสอบถามได้ตลอด

- โกตให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวที่เป็นเด็กนักเรียน จัดเป็นมัดคุเทศก์น้อย เพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยว ในอีกรูปแบบหนึ่ง มีการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและมีความเป็นไทยแฝงอยู่

- ควรมีการเพิ่มช่องทางด้านไอทีเพิ่มขึ้น เนื่องจากว่า ในปัจจุบันผู้คนหันมาใช้ช่องทางด้านนี้เป็นส่วนมาก ถ้าหากได้ทำสื่อหรือเผยแพร่ผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต หรือทางทีวีก็จะเป็นสิ่งที่ดี เพราะจะทำให้นักท่องเที่ยวได้รู้จัก พานทองมากยิ่งขึ้น และเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมาทางวัดโคกท่าเจริญ และสมาคมสว่างอุทยานธรรมสถานได้ออก สื่อทางทีวีในรายการเรื่องเล่าชุมชน ทางช่อง สทท. ซึ่งเป็นสื่อที่คนทั้งประเทศได้ดูได้เห็นกันมากยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้ อาจจะไม่เพียงพอถ้าหากได้มีการออกสื่อมากกว่านี้ก็จะยังทำให้ผู้คนหลงใหลเข้ามาท่องเที่ยวที่พานทองเพิ่มมากขึ้น

9. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. เรื่อง ความสามารถในการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวประเภทอื่น ควรศึกษาถึงทรัพยากรทางการท่องเที่ยว วัฒนธรรม ประเพณี ที่มีอยู่มาจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น และวิธีการดำเนินการโดยไม่มีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

2. เรื่อง แนวทางการพัฒนาชุมชน ควรศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการโดยชุมชนมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ ผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือ มีความสามัคคีกัน มีหลักการบริหารจัดการที่ดีและศึกษา วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืน

3. เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการชุมชนให้มีความเข้มแข็ง โดยชุมชนมีส่วนร่วมควรศึกษาถึงสิ่งที่ทำให้ การจัดการที่ชุมชนพานทองเป็นไปอย่างมีเอกภาพ และกระจายรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างทั่วถึง โดยทุกคนได้ ผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน

4. ควรมีการเพิ่มระยะเวลาการเก็บข้อมูลให้นานขึ้น อาจทำให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน

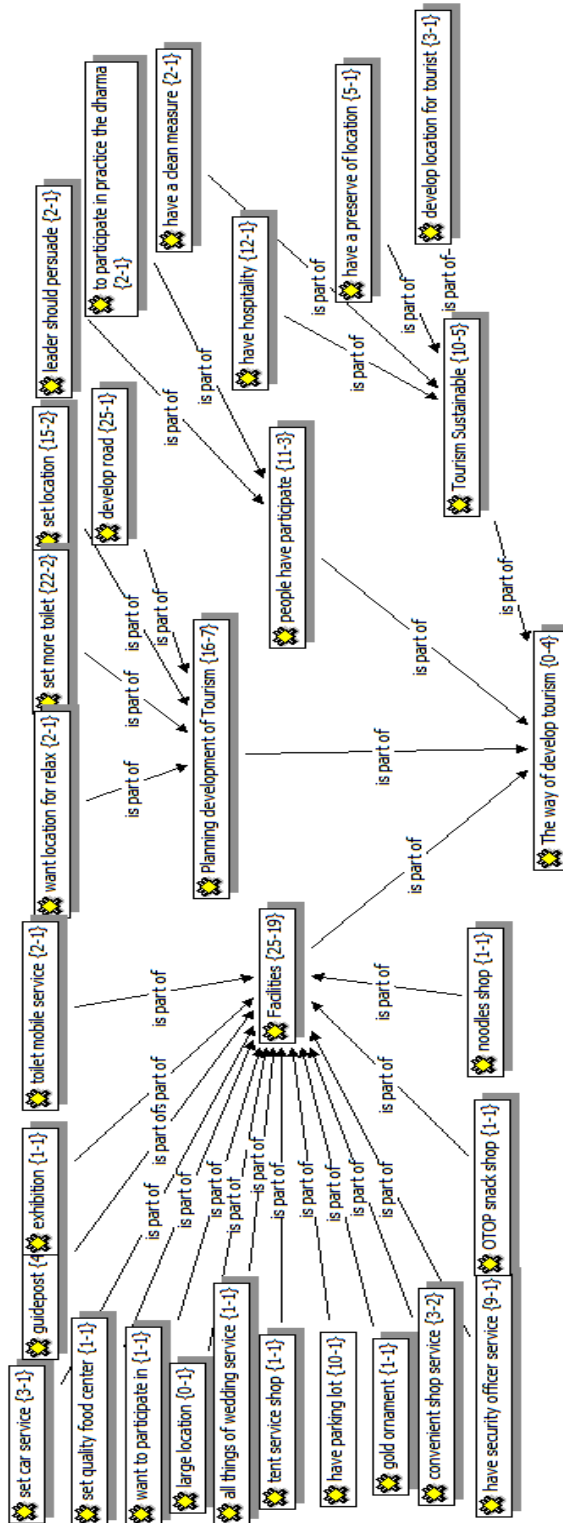
10. กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ของการศึกษาในหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ดร.กฤษ จรินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้ คำปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ ตลอดจนช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เสมอมา ผู้ทำการวิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมถวิล จิตตวร ประธานคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.รักษพงษ์ วงศาโรจน์ และดร.ยอดยิ่ง ธนทวี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบคุณท่านเจ้าอาวาสวัดโคกท่าเจริญ นายสมาคมและกรรมการ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการร้านค้า ประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลต่าง ๆ ในการตอบแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทำงานวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

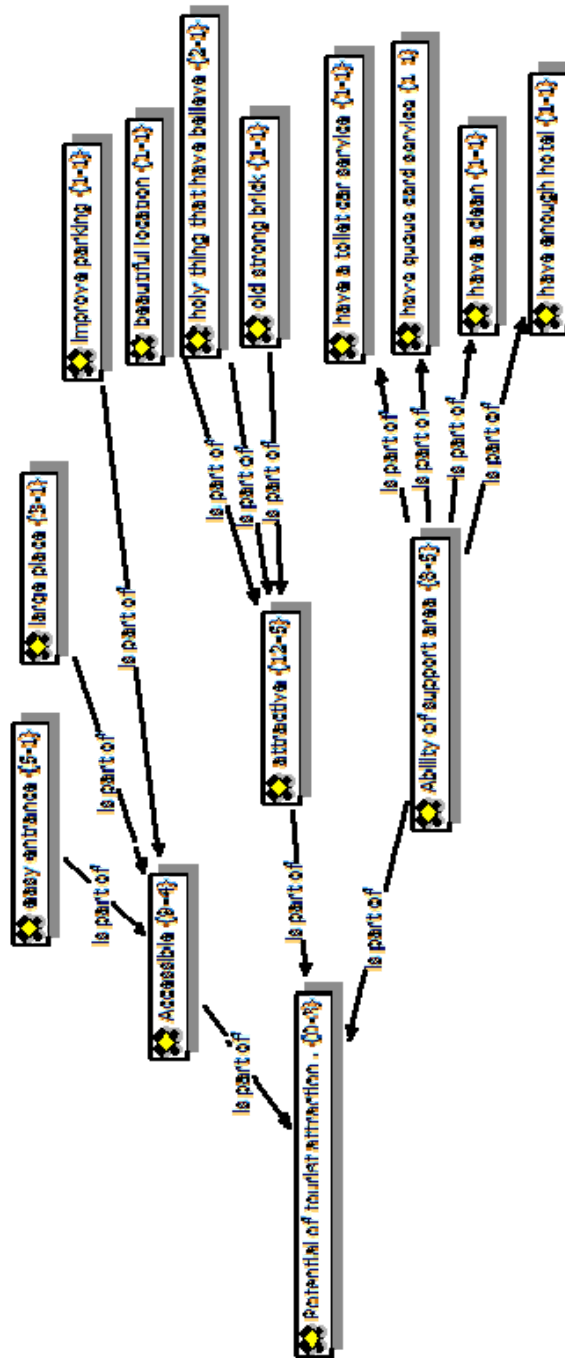
11. เอกสารอ้างอิง

- ฐิรชญา มณีนเตร (2553). *ไทยศึกษาเพื่อการท่องเที่ยว*. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
- ตระกูล วิจิตร. (แก้ไขล่าสุด ในวันศุกร์ที่ 13 มีนาคม 2009 เวลา 16:06 น.). *ประวัติความเป็นมาของจังหวัดชลบุรี*. สืบค้นวันที่ 13 สิงหาคม 2554, จาก http://www.vichit.com/profile/index.php?option=com_content&view=article&id=60:chonburi-history&catid=37:phanthong&Itemid=58.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism development)*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- _____. (2548). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพมหานคร: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- พจนา สวนศรี. (2546). *คู่มือการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.
- พิมพ์พรณ สุจารินพงศ์ (2553). *การจัดนำเที่ยว*. ดอเดียนส์โตร์.
- พิมพ์ระวี โรจนรุ่งสัจย์ (2553). *การท่องเที่ยวชุมชน*.
- ราณี อธิชัยกุล และ รชพร จันทร์สว่าง (2544, 2545) เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกล หลักสูตร การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน.มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2549). *การอบรมการบริหารจัดการปัจจัยพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน*. สืบค้นวันที่ 29 พฤศจิกายน 2554, จาก <http://www2.suratthani.go.th/km/index-27.htm>
- สำนักที่ดินจังหวัดชลบุรี. *ประวัติชลบุรี*. สืบค้นวันที่ 22 สิงหาคม 2554, จาก http://east.dol.go.th/chonburi/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=15&Itemid=30
- สินธุ์ สโรบล. ผู้ประสานงาน สกว. สำนักงานภาคและเครือข่ายการเรียนรู้และประสานงานวิจัย *การท่องเที่ยวโดยชุมชน* (15 ธันวาคม 2551). ประชาคมวิจัย ฉบับที่ 57 หน้าที่ 15-22 สืบค้นวันที่ 27 พฤศจิกายน 2554, จาก <http://www.vcharkarn.com/varticle/38304>.
- ห้องสมุดประชาชนอำเภอพานทอง. (แก้ไขล่าสุด ในวันศุกร์ที่ 13 มีนาคม 2009 เวลา 15:27 น). *ประวัติอำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี*. สืบค้นวันที่ 24 สิงหาคม 2554, จาก http://www.vichit.com/profile/index.php?option=com_content&view=article&id=59:phanthong-chonburi&catid=37:phanthong&Itemid=58
- อำนาจ วัดจินดา. *วิทยาการและที่ปรึกษาด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์กร*. สืบค้นวันที่ 24 สิงหาคม 2554, จาก <http://www.gracezone.org/index.php/management-article/81--in-search-of-excellence->
- Burkart and Medlik (1981). *Tourism: Past, Present and Future. (second edition)*. Heinemann: London.
- Butler, R.W. (1980). *The concept of a tourist area cycle of evaluation: Implication for Management of resources*. Canada: Canadian Geographer.

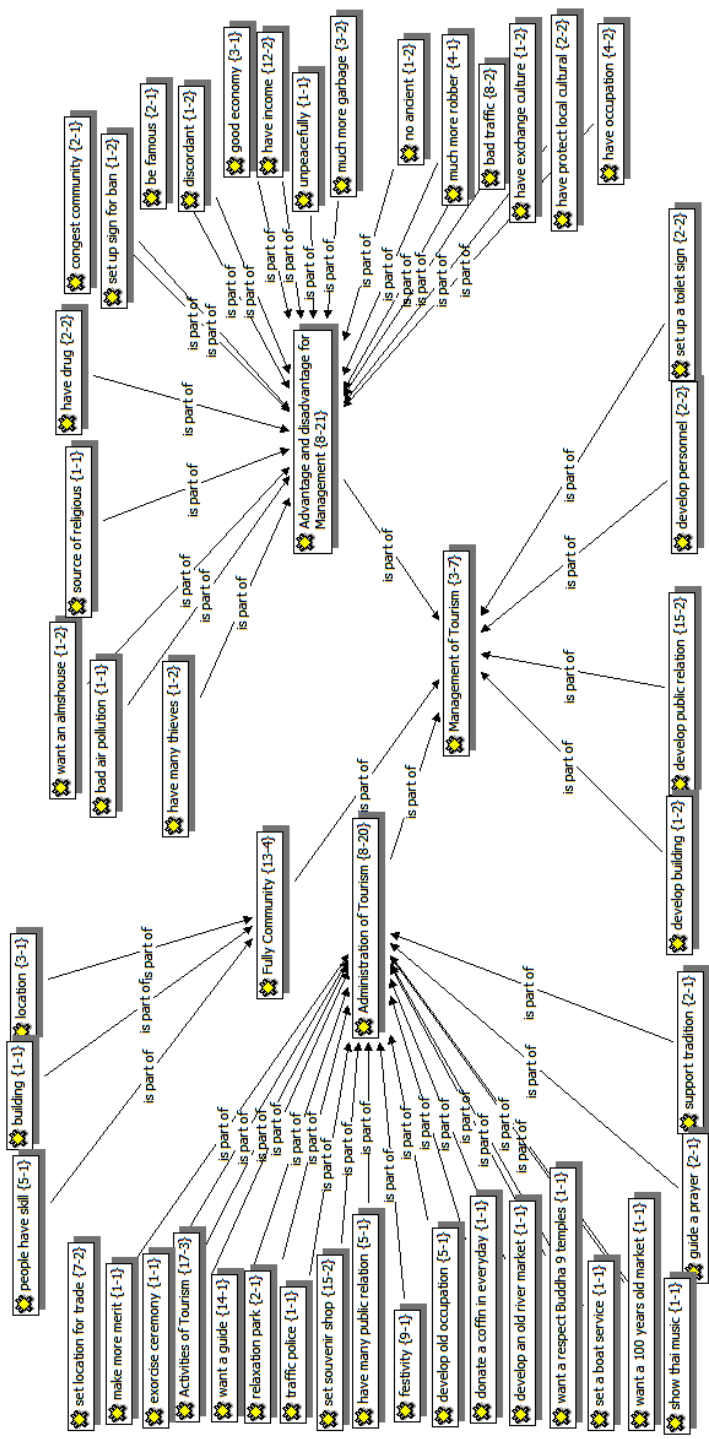
ภาคผนวก

แผนภาพภาพมโนทัศน์ที่สร้างตามทฤษฎีและกรอบแนวคิดที่ได้จากการสัมภาษณ์
ที่แสดงถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนพานทอง

แผนภาพภาพมโนทัศน์ที่สร้างตามทฤษฎีและกรอบแนวคิดที่ได้จากการสัมภาษณ์ที่แสดงถึงศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนพานทอง

แผนภาพภาพมโนทัศน์ที่สร้างตามทฤษฎีและกรอบแนวคิดที่ได้จากการสัมภาษณ์ที่แสดงถึงการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนพหุทอง